

Purapura Kapeti (Cabbage seed).—Hei kai mo te raumati me te ngahuru, me rui nga purapura i Akuhata i nga ra tuatahi ranei o Hepetema. Hei kai mo te hotoke, me rui i te whakamutunga o Noema i te timatanga ranei o Tihema. Me rui nga purapura ki te maara iti, mama te oneone, taru kore. Kaua e puputu rawa te rui. Ka mutu te rui me rakaraka te maara. Ki te haere te manu ki te kai i nga purapura me huhi atu ki te rarauhe, kia tupu ake ka tango atu. Me rangaranga nga kapeti e rite ana mo te pera. Me kowhiti ko nga kapeti rarahi ka rangaranga ko era. Me rarangi te whakato kia toru tekau inihi te tatahi, a kia pera ano hoki te tatahi i roto i nga raina. Kia rarahi ake etahi ka rangaranga atu ano, a me pera haere tonu. Kaua e tukuna kia nunui rawa nga kapeti ka rangaranga ai, kei ngehe kei tokoroa te tupu.

Take Kapeti (Cabbage plants).—Me whakato ki te whenua motomoto, ki te whenua makuku. He pai kia tata te maara ki te awa wai kia taea ai te ringiringi ki te wai i nga rangi kaha te ra. Ko nga whenua pai mo te taewa ka pai hoki mo te kapeti. Ki te taea te hoatu he manuia mo te maara katahi ka pai rawa. Me pou pou haere ki te rakau nga rua hei tiringa mo ia kapeti, ka peebi i ia take ki nga ringaringa kia u nga take. Ka ahua roa nga kapeti e tupu ana me tapuke. Me ngaki tonu te maara ki te ho kia ngawari tonu ai kia kore ai he taru.

Piini Whanui (Broad Beans).—Te wa hei tiringa ko Hune tae noa ki a Tihema. Ko nga mea i tiria wawetia ko nga mea era e nui te hua. Ko nga raina (drills) me hanga ki te mata o te ho, kia whanui, a ka whakato kia rua rarangi ki roto ki ia raina. Kia ono inihi te tatahi o ia piini. Tetahi mahi me pou pou haere ki te rakau puhuki kia toru inihi te hohunu o nga rua kia ono inihi te tatahi ka hoatu kia kotahi piini ki roto ki ia rua. Kia ono inihi te teitei o ia piini ka tapuke ki te oneone. Ka tekau ma rua inihi te teitei me poro atu nga tihi, kia kore ai e teitei rawa te tupu, kia maha ai nga peka kia nui ai te hua.

Pahinepa (Parsnips).—Te wa hei ruinga. Mehemea hei kai mo te hotoke me rui i a Noema mehemea hei kai mo te ngahuru hei Hepetema rui ai. Me hohonu te karikari i te maara ka rakaraka kia kore he pokurukuru he taru ranei. Kia rua inihi te hohunu o nga raina (drills) a kia tekau ma rima inihi te tatahi. Me takirua me takitoru ranei te whakato, kia waru inihi te tatahi. Kia tupu ake ka hutihuti etahi ka waiho kia waru inihi te tatahi o nga tupu. Me ngaki tonu te whenua ki te ho kia kore ai he taru a pau noa te raumati.

Pi (Peas).—Kia pai te oneone mo enei, kaua e tino maroke kaua e tino makuku pera me nga whenua pai mo te taewa. Hanga he raina (drills) kia wha inihi te hohonu kia toru tekau inihi te tatahi. Kia kotahi koata purapura pi mo nga tiini e toru. Kia tupu kia wha inihi te teitei ka tapuke kei whatiwhati i te hau. Kaore e roa e pai ana te pi hei kai koipi, na reira kia iti te maara i ia ruinga, a kia taka te toru wiki ka rui atu ano, pera tonu a tae noa ki a Hanuere. Mehemea e meatia ana kia pakari ra ano nga pi ka kahi ai, me rui i te marama o Hepetema kia rite te nui o te maara ki ta te whakaaro i pai ai. Ka tae ki te wa e murua ai, kia tupato rawa, ara, i mua mai o te maroketanga o nga kopaki me hutihuti nga take o nga pi ka waiho i waenga, ki te kore e peratia ka ngahoro katoa nga pi ki te whenua. He kai pai te pi mo te hotoke, engari me matua tuku ki te wai mo nga haora torutoru nei i mua o te kohua-tanga.

Aniana (Onions).—Te taima hei ruinga kei nga ra timatanga o te wha, ara kia pai te maroke o te oneone. Me karikari te whenua, me parau ranei ka rakaraka, ka waiho kia rua kia toru ranei nga ra kia maroke a runga ka rui ai. Me huri te maara ki te roora, me takatakahi ranei kia ahua maro. He mea nui tenei, engari mehemea he whenua one matua kaore he tikanga e whakamarotia ai te maara. Me hanga nga raina (drills) ki te rakau puhuki, kia kotahi inihi te hohonu, kia tekau ma rua inihi te tatahi. Kia tatahi rawa te rui i nga purapura. Te tikanga pai e ngaro ai nga purapura, me hikoi haere e te tangata i nga raina, ki tetahi taha o te raina tetahi waewae ki tetahi taha tetahi, ka hikoi ka hakuku haere i to muri waewae a ma te rekareke e huri atu nga oneone e ngaro ai nga purapura. Kia rarahi nga tupu ara, kia pai mo te hutihuti, me hutihuti kia ono inihi te tatahi o nga mea e waiho kia tupu. Me ngaki tonu a waenganui o nga raina, me hutihuti nga taru katoa. Ka maroke nga rau me hutihuti nga aniana, ka waiho kia takoto kia ngaua e te ra mo etahi rangi torutoru nei ka whakairi ki roto i te whare ki te wahi maroke hei kai mo te hotoke.

Kara-Rapi (Kohl Rabi).—Te taima hei ruinga, ko Akuhata ko Hepetema, ko Oketopa ranei. Me parau te whenua, me mahi ranei ki te ho kia watea i te taru. Me hahae nga raina kia tekau ma waru inihi te tatahi, a kia tatahi hoki te rui i nga purapura. Kia tupu nga purapura me hutihuti etahi, kia tekau ma rua inihi te tatahi o nga mea e waiho. Me watea te maara i te taru.

Tari Maori,
Poneke, Akuhata, 1906.

T. W. KIRK, F.L.S.,
Government Biologist.